

217 2
3

STARTNOTITIE

Industriezandwinningsplan Gelderland 2^e Fase

provincie

DERLAND

P 217-02
(3e ex)

	Commissie voor de milieueffectrapportage
13 JAN 1989	
69-89	
217-2	

INDUSTRIEZANDWINNINGSPLAN GELDERLAND

2e FASE

STARTNOTITIE
in het kader van Milieu effectrapportage

Provincie Gelderland
Dienst Landinrichting en Landbouw
januari 1989

INHOUDSOPGAVE

	pagina
A Inleiding	1
B Voorgeschiedenis; het beleidskader	2
C De milieu-effectrapportage	4
C1 inleiding	4
C2 de in beschouwing te nemen locatie- en inrichtings-varianten	4
C3 omschrijving van de voorgenomen activiteit	9
C4 de mogelijke milieu-effecten	9
C5 onderzoeksgegevens c.q. kernisleemten	11
D De verder procedure	12
D1 algemeen	12
D2 procedure startnotitie	14

Bijlage

- 1 Lijst van instanties/organisaties waaraan de voorliggende startnotitie is toegezonden.

A INLEIDING

Ter voorziening in de landelijke behoefte aan beton- en metselzand heeft Gelderland in overleg met het Rijk en de overige provincies de taakstelling op zich genomen jaarlijks circa 5 miljoen ton industriezand te leveren voor dat deel van Nederland waar dit zand niet voorkomt. Om voor een periode van 10 à 15 jaar aan deze taakstelling te voldoen moeten in Gelderland twee binnendijkse zandwinlocaties aangewezen worden.

De eerste locatie - de H1 locatie ten zuiden van Winssen - is inmiddels gekozen door de vaststelling van het "Industriezandwinningsplan, 1e fase" in Provinciale Staten. Alvorens de tweede locatie - één F-locatie in de gemeente West Maas en Waal - aan te wijzen (IZP, 2e fase) zal een nader vergelijkende studie worden uitgevoerd. Onderdeel hiervan is het opstellen van een milieu-effectrapport.

De voorliggende notitie, de zogenaamde startnotitie, vormt de start van de procedure van de milieu-effectrapportage. In de startnotitie geeft de initiatiefnemer - in dit geval Gedeputeerde Staten van Gelderland - melding van de voorgenomen m.e.r.-plichtige activiteit. Artikel 2 van het Besluit Startnotitie milieu-effectrapportage schrijft verder voor dat in de startnotitie gegevens worden verstrekt omtrent:

- * een aanduiding van hetgeen met de activiteit wordt beoogd (par. C1);
- * een globale aanduiding van de aard en de omvang van de voorgenomen activiteit (par. C2, C3);
- * een aanduiding van de plaats of de plaatsen, waar de voorgenomen activiteit wordt gedacht (par. C2);
- * een aanduiding van het besluit dan wel de besluiten, bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt (par. C1);
- * een overzicht van eerder genomen besluiten van overheidsorganen die betrekking hebben op de activiteit (par. B);
- * een globale aanduiding van de te verwachten gevolgen voor het milieu (par. C4).

In de paragrafen C1 tot C5 wordt in deze startnotitie ingegaan op de milieu-effectrapportage. Daaraan voorafgaand wordt onder B ingegaan op de voorgeschiedenis en met name op de al eerder genomen besluiten. Onder D ten slotte wordt de verdere procedure toegelicht.

De voorliggende startnotitie wordt na vaststelling door Gedeputeerde Staten gepubliceerd en ter inzage gelegd ten behoeve van inspraak en advisering.

B VOORGESCHIEDENIS; HET BELEIDSKADER

In zijn algemeenheid is het landelijk ontgrondingenbeleid gericht op het veilig stellen van de nationale grondstoffenvoorziening en het komen tot een evenwichtige spreiding van ontgrondingsactiviteiten.

Ter realisering van dit beleid wordt een planmatige aanpak nagestreefd. Op landelijk niveau houdt dit in, dat er per provincie produktietaakstellingen worden vastgesteld. Hierin wordt vastgesteld hoeveel er van de diverse oppervlaktestoffen per provincie over een zekere planperiode gewonnen zal moeten kunnen worden. De situering van de in het kader van deze produktietaakstelling benodigde ontgrondingen is een zaak die vervolgens op provinciaal niveau moet worden uitgewerkt.

Ter voorziening in de landelijke behoefte aan beton- en metselzand heeft Gelderland in overleg met het Rijk en de overige provincies de taakstelling op zich genomen om jaarlijks circa 5 miljoen ton industriezand te leveren voor dat deel van Nederland waar dit zand niet voorkomt. Vanwege de vereiste afvoer per schip is deze landelijke industriezandwinning momenteel geconcentreerd in de uiterwaarden. Verdergaande uiterwaardontzanding stuit echter op toenemende bezwaren uit een oogpunt van natuur- en landschapsbehoud en rivierbeheer. Het provinciaal beleid is daarom gericht op het verplaatsen van de landelijke industriezandwinning naar binnendijks gebied, waar verhoudingsgewijs nog ruime industriezandvoorkomens aanwezig zijn. Dit beleid is vastgelegd in de Raamwerknota Ontgrondingenbeleid, die op 28 oktober 1981 door Provinciale Staten is vastgesteld. In deze nota wordt tevens aangekondigd, dat de provincie ter realisering van dit beleid een Industriezandwinningsplan (IZP) zal opstellen, waarin voor een periode van 10 à 15 jaar de benodigde winlocaties zijn aangegeven.

Het provinciaal ontgrondingenbeleid is erop gericht om de negatieve consequenties van ontgrondingen (onttrekking van gronden aan het veelal agrarische gebruik, aantasting van waarden en functies van het landelijk gebied) tot een minimum te beperken dan wel om te zetten in positieve consequenties. Daartoe wordt een centralisatie van ontgrondingen nagestreefd, om onnodige versnippering van gebieden te voorkomen. Doel daarbij is tevens door een goede inrichting een zo goed mogelijk gebruik van de resterende zandwinplas te realiseren.

Op grond van deze overwegingen wordt voor het Industriezandwinningsplan uitgegaan van twee ontzandingslocaties die gelijktijdig in productie zullen zijn. Gegeven de taakstelling van 5 miljoen ton industriezand per jaar en een planperiode van 10 tot 15 jaar komt dit neer op twee ontzandingslocaties van elk circa 30 miljoen ton. Deze 30 miljoen ton betekent vervolgens weer - uitgaande van een dikte van het zandpakket van ca. 20 m en een goede inrichting rondom de plas een bruto oppervlakte van ongeveer 200 à 250 ha voor de te kiezen locatie.

Voor de keuze van de zandwinlocaties is een zorgvuldige selectieprocedure gevolgd. In drie selectiefasen is het aantal potentiële winlocaties teruggebracht. Daarvoor is onderzoek verricht naar de landbouwkundige kwaliteit, de waarde voor de (weide)vogels en de vegetatie en is de landschapsstructuur in de verschillende gebieden geanalyseerd. De onderzoeksresultaten en het selectieproces zijn beschreven in de Keuzenota Industriezandwinningsplan Gelderland (door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 16 september 1986). De nota is vervolgens onderwerp geweest van een uitgebreide inspraak- en overlegprocedure. Mede op basis hiervan stelden Gedeputeerde Staten aanvankelijk voor (ontwerp-IZP, vastgesteld 17 maart 1987) uit de vijf nog overgebleven locaties, te kiezen voor de H1-locatie (onder Winssen) en de F1-locatie (onder Wamel).

Zowel in de Provinciale Planologische Commissie als in de Statencommissie bleek dat de keuze voor de H1 locatie breed werd ondersteund. Over de keuze van de F1-locatie wilde een meerderheid in de Statencommissie echter pas een standpunt innemen na beantwoording van een groot aantal vragen samenhangend met twee, door het bedrijfsleven ingebrachte, alternatieve locaties, te weten de F3-locatie bij Maasbommel en de F4-locatie bij Alphen. Voor deze locaties waren inmiddels ontgrondingsvergunningen aangevraagd hetgeen betekende dat in de gemeente meerdere ontgrondingsprocedures naast elkaar gingen lopen. Een zorgvuldige besluitvorming vroeg om een integrale aanpak en noopte ertoe de alternatieve locaties te heroverwegen.

In november 1987 besloten Gedeputeerde Staten (behandeling Statencommissie in december 1987) om:

- 1 de keuze voor de H1 locatie af te ronden door de vaststelling van het "IZP 1e fase";
- 2 de besluitvorming over de tweede IZP-locatie pas af te ronden na een vergelijkend onderzoek (deels in de vorm van een milieu-effectrapportage) tussen de locaties F1, F3 en F4, de keuze van deze locatie vindt plaats in het kader van de vaststelling van het "IZP 2e fase".

Door de vaststelling van het "IZP 1e fase" op 29 juni 1988 door Provinciale Staten, is de locatiekeuze voor H1 definitief.

Voor de keuze van de tweede locatie wordt een vergelijkende studie uitgevoerd. Met de voorliggende startnotitie wordt hiervoor de milieu-effectrapportage gestart.

C DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

C1 Inleiding

De milieu-effectrapportage is een hulpmiddel bij de besluitvorming. In het MER worden de milieugevolgen van grote projecten en veelomvattende beleidsvoornemens (én de alternatieven daarvoor) objectief en zo duidelijk mogelijk zichtbaar gemaakt. Uitgangspunt is dat door het MER het milieu-belang volwaardig meetelt bij de besluitvorming over dat project.

Het provinciaal bestuur van Gelderland is voornemens in het "Industriezandwinningsplan Gelderland, 2e fase" een zandwinlocatie aan te wijzen met een oppervlakte groter dan 100 hectare. Het besluit milieu-effectrapportage - van kracht geworden op 1 september 1987 - schrijft voor dat voor een dergelijk besluit een milieu-effectrapportage verplicht is. In de MER zullen voor de potentiële locaties de milieu-effecten van de ontgroning zo goed mogelijk in beeld worden gebracht. Daarbij zal ook de inrichting en het gebruik van de toekomstige plas moeten worden meegenomen. Het toekomstig gebruik kan immers ook milieu-effecten teweeg brengen. Verder zijn door een specifieke inrichting te realiseren, mogelijkheden aanwezig om het verlies van bepaalde actuele waarden te compenseren.

C2 De in beschouwing te nemen locatie- en inrichtingsvarianten

In de vorige paragraaf is het tot dusver gevolgde selectieproces globaal weergegeven. Uit de drie overgebleven locaties zal na onderlinge vergelijking één locatie gekozen moeten worden. Andere locaties komen niet meer in aanmerking (GS-besluit d.d. 17 november 1987 en behandeling in de Statencommissies 17 december 1987).

Het meenemen van een nul-variant - het niet overgaan tot aanwijzing van de zandwinlocatie - is gezien de taakstelling die de provincie Gelderland voor beton- en metselzand op zich heeft genomen, in beginsel geen reële variant tenzij uit de m.e.r.-studie blijkt dat ontzanding onoplosbare problemen voor het milieu oplevert. De nul-variant zal in het MER in beschouwing worden genomen en zal daarbij primair als ijkpunt kunnen dienen. De milieu-effecten die verwacht worden bij het wél ontzanden op die locatie, kunnen eraan worden gespiegeld.

De drie in de mer-studie mee te nemen locatie-alternatieven zijn weergegeven op kaart 1. De locaties hebben alle een oppervlakte van 300 à 400 hectare terwijl voor de uiteindelijke locatie circa 200 à 250 hectare nodig is. Deze overcapaciteit geeft de nodige flexibiliteit bij het ontwikkelen van de inrichtingsvarianten. Afhankelijk van het toekomstig gebruik kan het gewenst zijn de ligging en vorm van de plas hierbij aan te passen.

De overcapaciteit in oppervlakte biedt ook flexibiliteit bij de uiteindelijke locatiekeuze. Zo kan het gewenst zijn ook met het oog op het beperken van de negatieve effecten voor het milieu, de exacte begrenzing van de plas c.q. de omvang van de plas, te wijzigen.

In het MER zullen voor de drie locaties de effecten van de zandwinning op het milieu worden onderzocht. Ook de inrichting van de plas en omgeving - na beëindiging van de winning - speelt in deze studie een rol. Voor elk van de 3 locaties zal daarom een beperkt aantal inrichtingsvarianten worden ontwikkeld. Deze inperking hangt samen met de wens om alleen de meest reële varianten in beschouwing te nemen. Bovendien blijft het aantal locatie-inrichtingsvarianten beperkt hetgeen de uiteindelijke besluitvorming vergemakkelijkt en inzichtelijker maakt.

Voor het ontwikkelen van de inrichtingsvarianten gelden dezelfde uitgangspunten als welke reeds geformuleerd zijn in de Keuzenota IZP.

- 1 Met het oog op de exploitatiekosten dienen de volgende elementen zoveel mogelijk buiten de winzones gehouden te worden:
 - bebouwingsconcentraties;
 - doorgaande wegen;
 - overige bijzondere infrastructuurelementen.
- 2 De oppervlakte van de plas inclusief de randzone zal 200-250 ha bedragen.
- 3 Aanknopingspunten voor situering kunnen achtereenvolgens zijn:
 - met het oog op de ruimtelijke inpassing in het rivierengebied situering op de overgang stroomrug/kom;
 - met het oog op potentiële recreatieve ontwikkelingen:
 - . goede ontsluitingsmogelijkheden vanaf rijks- en provinciale wegen;
 - . aansluiten bij bestaande recreatieprojecten;
 - . aansluiten bij stads- en dorpsbebouwing vanwege het daar aanwezige voorzieningenniveau;
 - met het oog op landschapsbouw aansluiten bij bestaande landschapswaarden, -elementen;
 - met het oog op natuurbouw aansluiten bij bestaande natuurwaarden, -elementen voor zover die versterkt kunnen worden door aangrenzend plas-drasmilieu (bijvoorbeeld weidevogelgebieden).
- 4 Bij de situering dienen voorts, ter beperking van het verlies van actuele waarden, gebieden of elementen die waardevol zijn uit een oogpunt van landbouw, natuur, landschap of recreatie zoveel mogelijk te worden ontzien.

Gelet op deze uitgangspunten en de specifieke gebiedskenmerken zoals die in het voorafgaande selectieproces naar voren zijn gekomen, kunnen de volgende inrichtingsvarianten geformuleerd worden.

F1

Deze locatie ligt op de overgang tussen de noordelijke stroomrug en het centrale komgebied. Gezien de ligging van het dorp Wamel en de goede bereikbaarheid vanaf de Van Heemstraweg liggen eventuele recreatieve gebruiksmogelijkheden vooral aan de noordzijde van de locatie.

Aan de zuidzijde kan met oog op natuurbouw aansluiting gezocht worden op het bestaande natuurgebied de Meeren.

Mede gelet op de benodigde omvang van de zandwinlocatie kunnen voor de F1-locatie twee inrichtingsvarianten ontwikkeld worden, te weten.

Variant 1A Sterk accent op natuurbouw, waarbij een (sterke) koppeling wordt gelegd met het bestaande natuurgebied de Meeren.

Variant 1B Waarbij naast natuurbouw (komzijde) vooral langs de noordrand van de plas beperkte recreatiemogelijkheden gecreëerd worden. Het gaat daarbij om enige dagrecreatieve voorzieningen ten behoeve van de lokale bevolking.

Vanwege de afstand tot de Waal en de barrière die de van Heemstraweg vormt, moet het zand via een transportband afgevoerd worden naar de rivier. Bij beide locatievarianten moet dus uitgegaan worden van een afgesloten zandwinlocatie.

F3

Deze locatie is alsnog in beeld gekomen, ervan uitgaande dat een open verbinding haalbaar is. In dat geval biedt de locatie in aansluiting op het Gouden Hamproject immers goede recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast biedt zo'n open verbinding grote voordelen met het oog op de zandafvoer. Ten einde een goede bereikbaarheid van Maasbommel te waarborgen is toegezegd, dat er bij ontzanding hoe dan ook een derde verbindingsweg moet zijn. Aan de noordzijde wordt de locatie begrensd door het komgebied het Woerdse Veld. Bij het uitwerken van de natuurbouwmogelijkheden in noordelijke richting moet evenwel rekening gehouden worden met de barrière die de Dijkgraaf de Leeuwweg vormt.

Mede gelet op de ontsluitingsproblematiek van Maasbommel kunnen ook voor de F3-locatie twee inrichtingsvarianten ontwikkeld worden.

Variant 3A Accent op het benutten van de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden, waarbij de plas volledig gesitueerd wordt ten zuiden van de Dijkgraaf de Leeuwweg.

Variant 3B Accent naast recreatieve ontwikkeling op het benutten van de natuurbouwmogelijkheden in relatie tot het komgebied Woerdse Veld, waarbij de Dijkgraaf de Leeuwweg in zuidelijke richting wordt omgelegd;

Vanwege het hoger gelegen Maaspeil ten opzichte van het polderpeil kan de open verbinding gerealiseerd worden of via een keersluis met omdijking rond de plas of via een schutsluis. De consequenties voor milieu en veiligheid kunnen dermate groot zijn, dat beide ontsluitingsvarianten in de mer-studie bekeken moeten worden.

F4

Deze locatie was aanvankelijk als IZP-locatie afgevalen vanwege de ongunstige ligging voor een eventuele recreatieve ontwikkeling en vanwege de grote landschappelijke waarde van dit gebied. Juist die geïsoleerde ligging biedt in beginsel echter goede mogelijkheden voor een natuurbouwontwikkeling in aansluiting op het noordelijke gelegen komgebied.

Daarbij kan ook ingespeeld worden op één van de ideeën zoals uitgewerkt in het zogenaamde "plan Ooievaar" om nabij Heerewaarden door middel van ontgrondingen een groot natuurbouwproject te realiseren ten einde de ecologische relatie tussen de Maas en de Waal in dit gebied te versterken.

De zandafvoer kan ook hier in beginsel gerealiseerd worden via een open verbinding met een keersluis. Vanwege het lager gelegen Maaspeil als gevolg van de stuw bij Lith is bij een keersluis geen omdijking nodig, maar kunnen er in het omliggende gebied wel grondwaterstandsverlagingen optreden, die nadelig zijn voor nabijgelegen natuur- en landbouwgebieden. Om dit te voorkomen kan ook gekozen worden voor constant plaspeil op het huidige polderniveau door het maken van een volledig gesloten locatie dan wel via de aanleg van een schutsluis.

Aangezien dit voor het uitwerken van de natuurbouwvarianten een belangrijk gegeven kan zijn, kunnen ook voor de F4-locatie twee inrichtingsvarianten uitgewerkt worden, te weten:

Variant 4A Natuurbouwvariant met een open ontsluiting en een keersluis.

Variant 4B Volledig afgesloten natuurbouwvariant.

Tot de te beschrijven alternatieven dient verder in ieder geval het alternatief te behoren waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (artikel 41, lid 3 van de Wabm). Welke van de te ontwikkelen natuurbouwvarianten als zodanig aangemerkt kan worden, zal moeten blijken uit de mer-studie.

Verwacht mag evenwel worden dat een afgesloten plas met een vrij stabiel waterpeil dat ongeveer op het polderpeil ligt, de geringste effecten op de omgeving teweeg zal brengen. Verder zullen door een specifieke inrichting van de plas en randzone als natuurgebied nieuwe natuurwaarden kunnen ontstaan en zullen bestaande natuurwaarden in de omgeving kunnen worden versterkt.

Samenvattend zullen voor de mer-studie dus de volgende 6 inrichtingsvarianten uitgewerkt moeten worden.

locatievariant	F1		F3		F4	
	1A	1B	3A	3B	4A	4B
inrichtingsvariant						
bestemming	N	N/r	R	R/N	N	N
wijze ontsluiting	dicht	dicht	open ¹)	open ¹)	open ²)	dicht

overzicht inrichtingsvarianten

waarin:

R = accent op recreatie

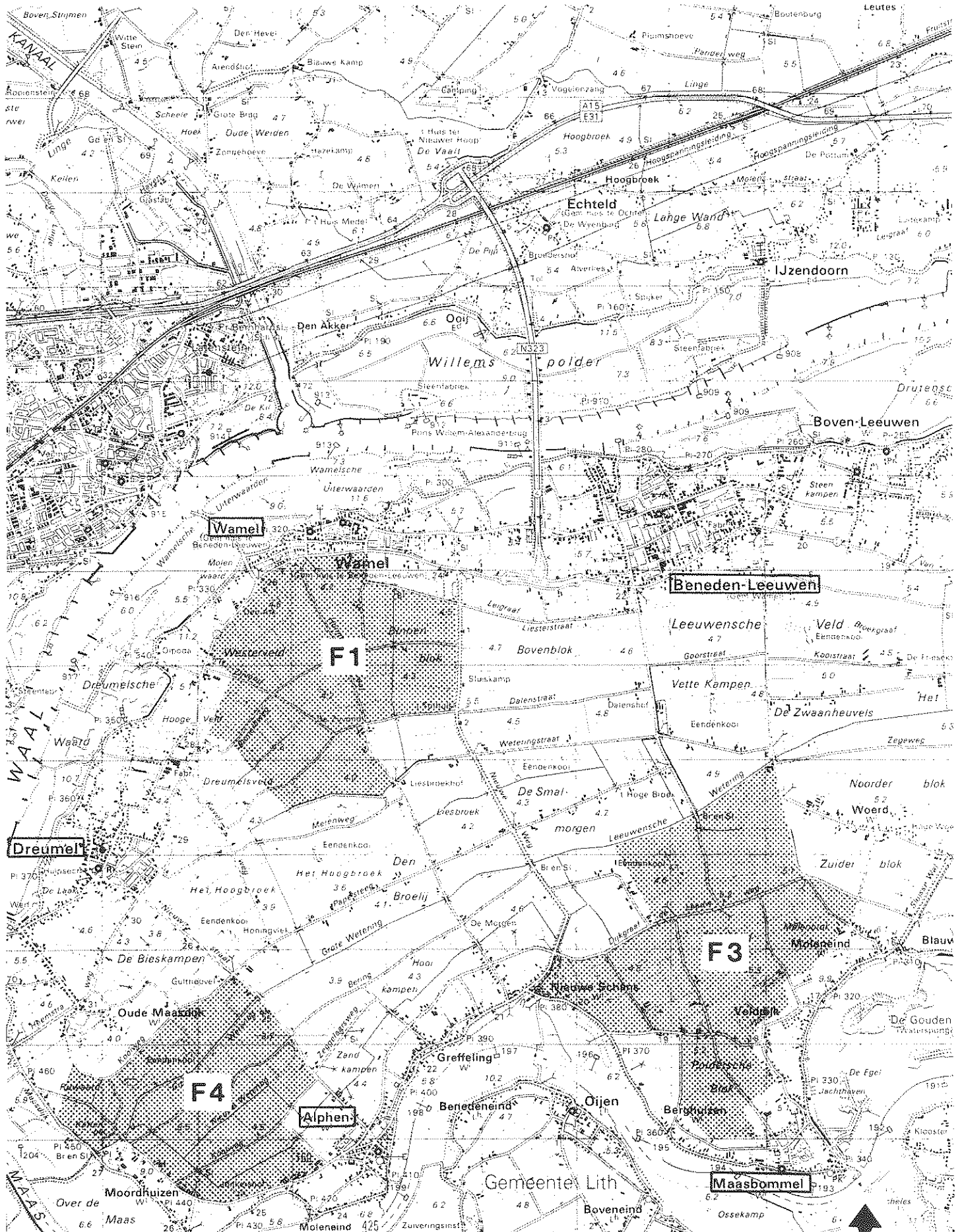
r = beperkte voorziening dagrecreatie (lokale behoefte)

N = accent op natuurbouw

open¹) milieu-effecten doorrekenen voor zowel een keersluis als een schutsluis.

open²) milieu-effecten doorrekenen voor een keersluis. De situatie met een schutsluis is hydrologisch gezien gelijk aan een dichte locatie (variant 4B).

BEGRENZING WAARBINNEN DE INRICHTINGSVARIANTEN ONTWIKKELD ZULLEN WORDEN

schaal 1:50.000

C3 Omschrijving van de voorgenomen activiteit

De beoogde diepe zandwinning laat blijvend een waterplas achter. Bovendien gaat het om een plas met een netto-oppervlakte van 150 à 200 hectare die binnendijs is gelegen. Het is duidelijk dat dergelijke ontgrondingen grote milieu-effecten kunnen hebben. Om daarvan een goed beeld te krijgen zal allereerst aangegeven worden uit welke deelactiviteiten een grootschalige ontgroning bestaat. In het op te stellen milieu-effectrapport zullen voor deze deelactiviteiten de milieu-effecten worden beschreven.

Bij grootschalige zandwinningen zijn doorgaans de volgende deelactiviteiten te onderscheiden.

- Het afgraven van de bovengrond. Alvorens zand kan worden gewonnen, wordt de bovenlaag die veelal uit klei bestaat afgevoerd. De dikte van dit pakket bedraagt ongeveer vier meter en ligt deels onder het grondwaterniveau. De vrijkomende klei wordt afgevoerd of in depot gezet.
- Het winnen van industriezand. Het zand wordt door een zandzuiger onder water gewonnen van 20 à 40 meter onder het maaiveld.
- Het sorteren en zeven van het zand. Door dit proces wordt een verdeling van het gewonnen zand in verschillende korrelgroottes mogelijk. Het zand wordt vervolgens per schip afgevoerd of tijdelijk in depot gezet. De wijze van sorteren en de plaats waar dit gebeurd zijn met name afhankelijk van de wijze waarop het zand wordt afgevoerd.
- De afvoer van het zand. Indien de zandwinplas in open verbinding met de rivier staat zal het zand zoveel mogelijk direct in het schip worden geladen. Het sorteren vindt daarbij plaats direct bij de winplaats op het water. Voor de afvoer zal een kanaal moeten worden gegraven door de uiterwaard en de bandijk. Bij een gesloten plas zal het gewonnen zand per transportband naar de rivier worden vervoerd. Hier zal een haven van beperkte omvang moeten worden gerealiseerd en een hoogwatervrije depotruimte.
- De aanleg van nieuwe infrastructuur. Afhankelijk van de inrichtingschets kan het nodig zijn in en rondom de winlocatie nieuwe wegen aan te leggen of bestaande te verleggen. Ook is het mogelijk dat rondom de plas een dijk moet worden aangelegd of dat de waterhuishouding moet worden aangepast.
- De herinrichting van de randzone rond de plas. De herinrichtingsactiviteiten kunnen betrekking hebben op landschappelijke inpassing, het plegen van natuurbouw en/of het bieden van recreatieve gebruiksmogelijkheden.

C4 De mogelijke milieu-effecten

De onder C3 genoemde activiteiten, die samenhangen met de ontzanding, zullen in meer of mindere mate effect hebben op de verschillende milieu-componenten. De effecten treden op ter plaatse van de plas en in de omgeving van de plas. De effecten ter plaatse zijn onomkeerbaar. De actueel aanwezige waarden gaan door de winning verloren.

Daarentegen zullen door de aanwezigheid van de plas ook weer nieuwe waarden kunnen ontstaan. De effecten in de omgeving van de plas worden in de milieu-effectrapportage ook in beeld gebracht. Onderscheid kan hierbij gemaakt worden tussen permanente effecten en effecten die alleen optreden tijdens de winningsperiode. Met name de permanente, onomkeerbare milieu-effecten dienen zorgvuldig in beeld te worden gebracht. In de milieu-effectrapportage zal daarbij bovendien accent worden gelegd op de locatiegebonden effecten (zijn effecten die samenhangen met één bepaalde locatie c.q. inrichting). Immers de besluitvorming die mede op basis van het milieu-effectrapport zal plaatsvinden, zal zich met name toespitsen op die criteria waarbij zich verschillen voordoen tussen de locaties c.q. inrichtingsvarianten.

Onderstaand zullen slechts de belangrijkste te verwachten effecten kort worden genoemd. In de milieu-effectrapportage zal met name aan deze effecten grote aandacht worden geschonken.

Flora en Fauna

Van de te ontgronden terreinen zal de oorspronkelijk aanwezige vegetatie verdwijnen. In de omgeving van de plas kunnen veranderingen optreden in de vegetatie als gevolg van grondwaterstandswijziging. Ook de vogelpopulatie zal veranderen. In de open weidegebieden zullen weidevogels plaats maken voor soorten die afhankelijk zijn van open water. De open waterplas kan voor landdieren een barrière vormen, terwijl voor (water)vogels de plas juist een verbinding kan vormen, bijvoorbeeld tussen twee rivieren (uiterwaardgebieden).

Landschap, cultuurhistorie en geomorfologie

Op de zandwinlocatie zullen landschappelijke- en cultuurhistorische waarden verloren gaan zoals landschapselementen (bosjes, lanen, paden) en historische kavelpatronen. Geomorfologische patronen en elementen zoals stroomruggen, komgronden, rivierduinen, oude rivierarmen etc. zullen eveneens verdwijnen of worden aangetast. Verder zal er tijdens de winning visuele hinder op kunnen treden door winapparatuur, sorteerinstallatie, afvoerband, zanddepot etc. Bij de aanleg van beplantingsstroken, met het oog op een goede landschappelijke inpassing, kan in de omgeving van de plas de schaal van het landschap veranderen (schaal verkleining).

Hydrologie

Met betrekking tot de waterhuishouding zal in de milieu-effectrapportage aandacht moeten worden besteed aan diverse elementen zoals grondwaterstandsveranderingen, waterkwaliteit plas, stratificatie, optreden van kwel c.q. wegzijging vanuit de plas op de omgeving. Doordat deze aspecten sterk samenhangen met de wijze van ontsluiting van de plas (F1 gesloten en F3 en F4 mogelijk in open verbinding met de Maas) en met het verbindingspunt met de rivier (F3 bovenstrooms en F4 benedenstrooms de stuw van Lith in de Maas) zullen hier mogelijk (grote) verschillen tussen de drie locaties optreden.

Veiligheid

In de mer-studie zal ook het aspect veiligheid worden meegenomen. Daarbij gaat het primair om de veiligheid van de bevolking voor het rivierwater. Bij doorsnijding van de rivierbandijk door een afvoerkanaal zullen hoge technische eisen worden gesteld. Als uitgangspunt geldt dat door de zandwinning de veiligheid niet mag worden verkleind.

Veiligheidsaspecten zijn er ook ten aanzien van de scheepvaart bij de in- en uitvaartplaats aan de rivier.

Overige aspecten

Bij de winning treden mogelijk diverse milieu-effecten op als geluidhinder, trilling (verstoring), zettingen emissies (luchtverontreiniging), stof en zand etc.

Ook uit het toekomstig gebruik van de plas kunnen negatieve milieu-effecten voortkomen. Zo zal een recreatief gebruik van de plas bijvoorbeeld leiden tot extra verkeer en rustverstoring. De plas kan ook positieve effecten voor het milieu hebben. Niet alleen biedt de plas met randzone mogelijkheden voor het creëren van nieuwe waarden maar ook kan een waterstandsverhoging een positief effect hebben op bestaande natuurwaarden in de omgeving.

C5 Onderzoeksgegevens c.q. kennisleemten

In de voorgaande selectieprocedure zijn de potentiële winlocaties al op diverse aspecten onderzocht. Deelonderzoeken zijn verricht naar avifauna (onderzoek naar broedvogels, doortrekkers en wintergasten ten behoeve van het Industriezandwinningsplan, provincie Gelderland, oktober 1984), vegetatie (vegetatieonderzoek in het Gelderse Rivierengebied ten behoeve van het Industriezandwinningsplan, provincie Gelderland, maart 1985), landschap (landschapsonderzoek ten behoeve van het Industriezandwinningsplan, provincie Gelderland, april 1985), landbouw (landbouwkundige beschrijving van de potentiële industriezandwinningsgebieden in Gelderland, provincie Gelderland en ICW Wageningen, november 1986) en grondonderzoek (grondonderzoek ten bate van het Industriezandwinningsplan, provincie Gelderland, juni 1986).

Deze onderzoeken zijn ten behoeve van de milieu-effectrapportage bruikbaar. Op basis van de onderzoeken is een goed beeld voorhanden van de actueel aanwezige waarden in de potentiële wingebieden. Nader onderzoek is nodig met name op het punt van de hydrologische effecten van de zandwinning. Hiermee hangen diverse aspecten als waterkwaliteit kwel c.q. wegzijging, veiligheid, beïnvloeding natuurwaarden in de omgeving etc. mee samen. Evenzo zullen in de MER ook de inrichtingsvarianten nader uitgewerkt moeten worden.

In het MER zullen de gevolgen voor het milieu van de in beschouwing te nemen locaties c.q. inrichtingsvarianten worden weergegeven. Op de voor het milieu relevante punten is een zo volledig mogelijk beeld nodig. Alleen dan kan het milieubelang in de besluitvorming op volwaardige wijze worden meegewogen.

D DE VERDERE PROCEDURE

D1 Algemeen

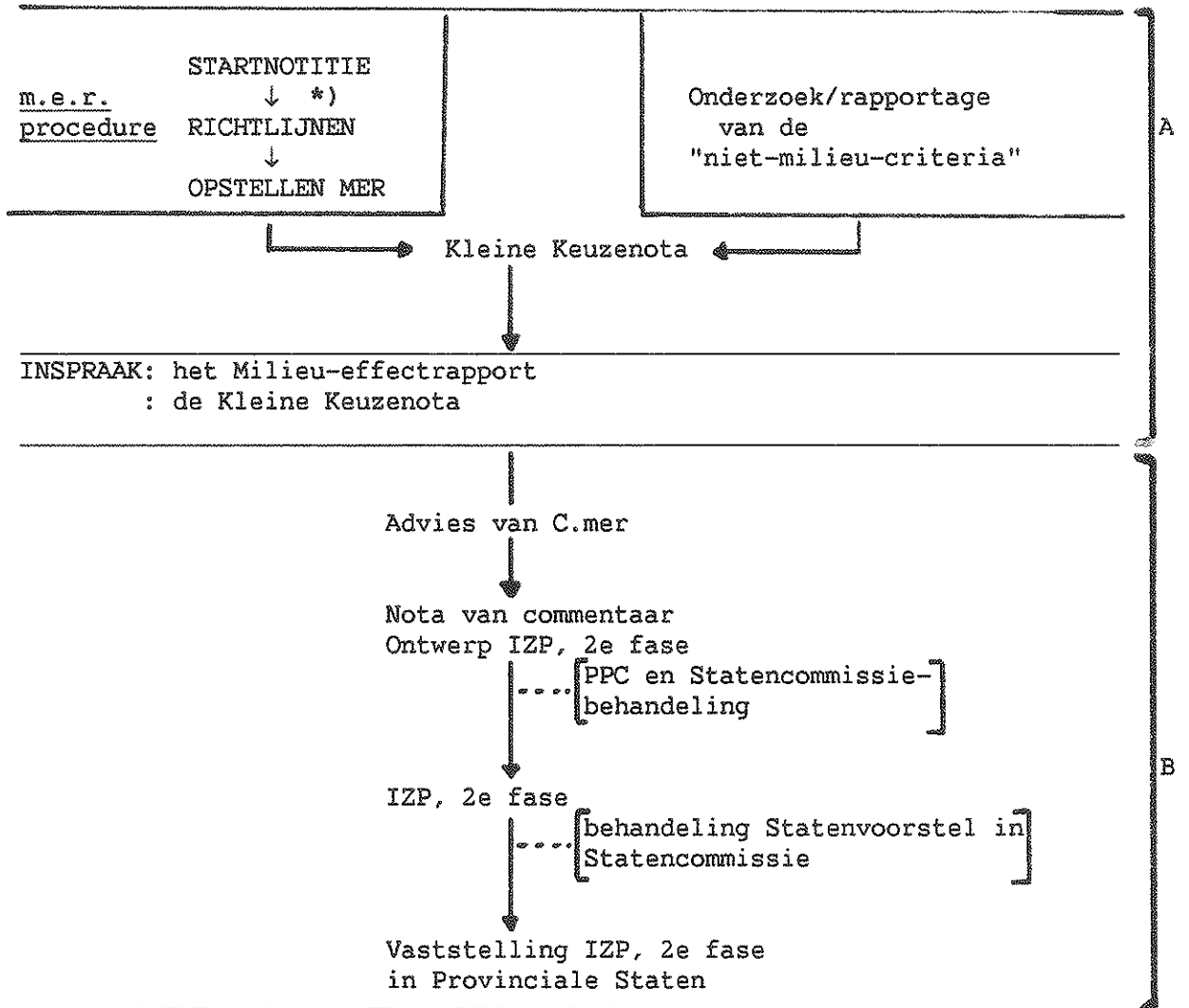
Het "Industriezandwinningsplan, 2e fase" wordt uiteindelijk vastgesteld door Provinciale Staten. De hieraan voorafgaande procedure is globaal in twee delen te splitsen, te weten een besluitvoorbereidende en een besluitvormende fase.

In de besluitvoorbereidende fase worden alle gegevens verzameld die nodig zijn voor de besluitvorming. Zoals in schema 1 te zien is, neemt de mer-procedure in deze eerste fase een belangrijke plaats in. Alle voor de locatiekeuze relevante criteria worden voor de locatie- c.q. inrichtingsalternatieven weergegeven in een Kleine Keuzenota. Naast de conclusies uit het MER-rapport komen in deze nota nog aspecten aan de orde als: de zandwinning (o.a. zandkwaliteit, -kwantiteit), de landbouw, de toeristisch-recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden e.d.

De Kleine Keuzenota geeft een zo objectief mogelijke beoordeling van alle relevante besluitvormingscriteria voor de verschillende locatie- en inrichtingsvarianten. In de nota spreken Gedeputeerde Staten geen lokatievoorkeur uit. De nota doorloopt een uitgebreide inspraakprocedure.

Daarna start de besluitvormingsfase. Gedeputeerde Staten zullen in het ontwerp IZP, 2e fase een voorlopige locatiekeuze doen op basis van de beoordelingen van de locaties zoals opgenomen in de Kleine Keuzenota én op basis van de inspraakreacties. Over dit ontwerp wordt advies gevraagd van de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en wordt de Statencommissie gehoord. Uiteindelijk zullen Provinciale Staten het IZP, 2e fase - ofwel de aanwijzing van de tweede binnendijkse zandwinlocatie - vaststellen (zie schema 1).

Schema 1:
Globaal procedureschema vaststelling IZP, 2e fase

A = besluitvoorbereidende fase

B = besluitvormingsfase

*) advies C.mer

D2 Procedure startnotitie

Met de vaststelling van de voorliggende startnotitie door Gedeputeerde Staten van Gelderland wordt de mer-procedure gestart. Op grond van artikel 41m, 2e lid, van de Wabm wordt melding gemaakt van het voornemen door:

- a kennisgeving in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen;
- b kennisgeving in de Nederlandse Staatscourant.

Daarnaast vindt toezending van deze notitie plaats aan relevante (overheids) instanties, belangengroeperingen (zie bijlage 1) en diverse personen die in het verleden te kennen hebben gegeven op de hoogte te willen blijven van de verdere planvorming rond het IZP.

De startnotitie wordt ook toegezonden aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage. In de commissie zijn door de kroon een groot aantal specialisten benoemd op het gebied van het milieu. Voor de mer-procedure "IZP, 2e fase" wordt uit de commissie een werkgroep gevormd. Deze onafhankelijke commissie brengt twee keer tijdens de mer-procedure advies uit. De eerste keer naar aanleiding van de startnotitie en de tweede keer naar aanleiding van het milieu-effectrapport.

Ten slotte wordt de startnotitie verzonden naar de zogenaamde "wettelijke adviseurs". Voor het IZP treden als wettelijk adviseur op de regionale inspecteur van de Volksgezondheid en de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Gelderland. Ook zij adviseren Gedeputeerde Staten.

Eén ieder kan gedurende in de openbare bekendmaking vermelde termijn (één maand) schriftelijk reageren op de startnotitie. Ook de wettelijke adviseurs zullen binnen deze termijn adviseren. De Commissie voor de Milieu-effectrapportage adviseert binnen twee maanden aan Gedeputeerde Staten. Zij betreft bij haar advies ook alle inspraakreacties en de adviezen van de wettelijke adviseurs.

Op basis van de inspraakreacties en alle adviezen stellen Gedeputeerde Staten, gehoord hebbende de Statencommissie Milieubeheer, vervolgens de richtlijnen vast. Deze richtlijnen zijn bepalend voor de inhoud van het daarna op te stellen milieu-effectrapport.

januari 1989/5/yn/yt/1073E
Dienst Landinrichting en Landbouw
Afdeling Ontgrondingen

BIJLAGE

Lijst van organisaties, waaraan de startnotitie is toegezonden

- * Commissie voor de Milieu Effektrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht
- * Regionale Inspecteur voor de Milieuhygiëne
Pels Rijckenstraat 1
6800 DR Arnhem
- * Provinciale Directie Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie
Postbus 9079
6800 ED Arnhem

- Gemeente West Maas en Waal
- Polderdistrict Groot Maas en Waal
- Industriezand b.v.
- Smals b.v.
- Rijkswaterstaat directie Gelderland
- Inspectie Landinrichtingsdienst in Gelderland
- Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
- Kamer van Koophandel Zuidwest Nederland
- Landbouwschap. gewestelijke Raad voor Gelderland
- Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond (NCB)
- Stichting Gelderse Milieufederatie
- NV Nederlandse Gasunie
- NV Provinciale Gelderse Energie Maatschappij
- NV Waterleiding Maatschappij Gelderland
- Nederlandse Vereniging van Regionale Industriezand- en grindproducenten
- Federatie van Oppervlakte delfstofwinnende industrieën
- Koninklijk Verbond van Nederlandse Baksteenfabrikanten
- Komitee "Waakzaamheid F 3"